

EXPERIENȚA ȚĂRILOR U.E. ÎN IMPLEMENTAREA STANDARDELOR EUROPENE

Prof. ing. Titu I. BĂJENESCU,
Company for Consulting CFC,
La Conversion, Elveția

Profesorul inginer Titu I. Băjenescu, M. Sc., este un cunoscut specialist elvețian de origine română, cu o bogată experiență atât în domeniul fiabilității în electronică, al telecomunicațiilor moderne, cât și al aplicațiilor acestora în cele mai diferite domenii. Membru Senior de peste 23 de ani al prestigiosului IEEE (*Institution of Electrical and Electronic Engineers, Inc.*), membru al Academiei de Științe din New York, figurând în numeroase volume „*Who's Who*”, propus de două ori pentru Premiul „*Tudor Tănăsescu*” al Academiei Române, propus pentru premiul AGIR 2003, consultant și expert internațional cu bogate perioade de contribuții științifice la cele mai cunoscute firme internaționale din domeniul său de activitate, profesor și redactor-șef al unei reviste internaționale de specialitate conținând articole în limbile engleză, germană și franceză, Titu I. Băjenescu a fost mulți ani manager al departamentelor de *quality-reliability-dependability* în câteva firme de mare renume în electronică / telecomunicații din Europa Occidentală. Este autorul mai multor volume de specialitate editate în S.U.A., Anglia, Germania, Franța, Elveția, România, precum și al unui mare număr de articole și comunicări la congrese internaționale.

Ing. Marius I. BĂZU,
Institutul National de
Microtehnologii (IMT) –
București

A absolvit Facultatea de Electronică și Telecomunicații a Institutului Politehnic din București în 1971. Din 1979 activează în domeniul fiabilității și este, în prezent, șeful laboratorului de fiabilitate al Institutului Național de Microtehnologii (IMT) din București. Este autor și coautor la peste 100 de articole publicate în reviste internaționale și comunicări susținute la conferințe de prestigiu. Membru al IEEE, al AGIR și al Societății Române de de Fiabilitate, precum și referent al revistei *IEEE Transactions on Reliability*. A primit în anul 2000 Premiul AGIR pentru lucrarea „*Tehnologie Building-in Reliability pentru fabricația dispozitivelor semiconductoare de putere*”. Coordonator al unui proiect internațional PHARE/TTQM (1997-1999), este în prezent unul dintre coordonatorii „cluster”-ului de Fiabilitate și Caracterizare al Rețelei de Excelență „*Patent-DfMM*”, cu 24 de participanți din țări europene, proiect finanțat în perioada 2004-2008 prin Programul Cadru 6 al UE.

REZUMAT. După o scurtă privire de ansamblu în legătură cu câteva puncte mai importante ale cadrului regulamentar, sunt indicate câteva excepții puse în practică în Polonia, Ungaria și Cehia. Expansiunea UE este o investiție în pace și prosperitate, care va reface statutul Europei de lider economic și politic și va mări competitivitatea Europei. După prăbușirea Zidului Berlinului, întreaga lume a putut să-și dea seama de dezastrul ecologic care domnea în țările Europei Centrale și Orientale (ECO); respectivele țări – candidate la lărgirea UE – vor trebui să recupereze în doar câțiva ani mai multe decenii de condamnabile neglijențe. Țările ECO posedă încă 20 de reactoare nucleare de tip sovietic, pentru care este nevoie de cel puțin 700 milioane Euro pentru a fi demontate. Se prezintă, pe scurt, experiența Greciei, de o deosebită valoare pentru tinerele democrații și noile economii de piață din Europa Centrală și Răsăriteană care au devenit – sau sunt pe cale să devină – membre ale UE.

ABSTRACT. After a brief overview concerning some important points of the regulation framework, some exceptions implemented in Poland, Hungary and Czech Republic are given. The EU expansion is an investment for peace and prosperity which will rehabilitate Europe as an economical and political leader, and will increase the competitiveness of Europe. After the fall of the Berlin's Wall, the whole world has seen the ecologic disaster of Central and Eastern European (EEC) countries; these countries, candidates to the extension of EU, must overtake – in only few years – some decades of blamed negligence. Moreover, the EEC countries have yet 20 sovietic nuclear reactors; for their dismantle, some 700 millions Euro are necessary. Greece's experience is shortly presented, and it has an important value for the young democracies and the new market economies in Central and Eastern Europe that are on the way to become members of the EU.

1. CÂTEVA PUNCTE IMPORTANTE ALE CADRULUI REGLEMENTAR

- *Acquis*-ul comunitar reprezintă un set de principii, legi, politici, declarații și scopuri care au fost adoptate în cei aproape 50 de ani de existență a U.E. și care sunt conținute în tratatele de bază (*Tratatul de la Paris, Tratatul de la Roma, Actul Unic European, Tratatul de la Amsterdam*), în așa-numita legislație secundară a UE (directive specifice și decizii ale U.E.), precum și în deciziile Curții de Justiție. Așadar, *acquis*-ul este un *sistem comprehensiv* care cuprinde peste 80 000 de pagini (din care cam jumătate se referă la agricultură!) și care trebuie să fie acceptat de toate statele membre ale U.E., pentru a permite continuarea și extinderea cooperării începute în interiorul U.E.
- Adoptarea *acquis*-ului comunitar și armonizarea legislației proprii cu acesta reprezintă o condiție necesară pentru aderare.
- *Acquis*-ul se dezvoltă continuu, deci pot apărea oricând reglementari noi, care trebuie să fie urmate de toate țările membre.
- Documentul „*Europe Agreement*” guvernează relațiile legale dintre țara respectivă și U.E., chiar înainte de a fi primită în U.E. Un exemplu îl reprezintă cazul Portugaliei. În articolul 67 al acestui document se spunea (la vremea respectivă, înainte de integrarea respectivei țări): « *Părțile contractante recunosc că o precondiție majoră pentru integrarea economică în Comunitate o reprezintă compatibilizarea legislației actuale și viitoare a țării cu cea comunitară. Portugalia va acționa astfel încât să se asigure că legislația sa va fi compatibilă cu cea comunitară, cât mai curând posibil* ».
- Există un puternic acord politic în privința convergenței legislației țărilor candidate, pe toată durata negocierilor.
- Țările candidate devin „observatori activi” în procesul de luare a deciziilor în U.E., însă nu-și schimbă obligațiile cu privire la *acquis*-ul comunitar.
- Actul de aderare are loc în forță, la o dată bine precizată (presupunând că toate instrumentele de ratificare au fost depuse înainte de această dată).
- Începând de la data aderării, dispozițiile Tratatului și ale actelor adoptate de instituțiile naționale devin obligatorii pentru noile state membre și urmează a fi aplicate *ad litteram*. Până atunci, sunt doar recomandări.
- Noile state membre vor lua toate măsurile necesare pentru a îndeplini și pune în aplicare – începând de la data aderării – condițiile directivelor și hotărârilor prevăzute de art. 161 al Tratatului European.
- Documentul „*Accession Agreement*” impune implementarea *acquis*-ului comunitar începând cu data aderării la U.E.

- Noul cadru regulamentar trebuie să fie în concordanță cu regulile concurenței.
- Până în prezent, au existat cinci valuri de aderare :
 - 1 ianuarie 1973: Danemarca, Irlanda, Marea Britanie și Irlanda de Nord;
 - 1 ianuarie 1981: Grecia;
 - 1 ianuarie 1986: Portugalia și Spania;
 - 1 ianuarie 1995: Austria, Finlanda și Suedia;
 - 1 mai 2004: zece țări din Europa Răsăriteană și de Sud.
- Mecanismele de negociere a aderării sunt deja create și bine puse la punct. Negocierile cu U.E. au loc în cadrul a 31 de capitole, dintre care 29 sunt « reale » (acoperind domenii ale *acquis*-ului), cel de-al 30-lea privește instituțiile interne ale U.E., iar cel de al 31-lea se numește « Altele » și cuprinde problemele apărute în timpul negocierilor. Obiectivul negocierilor este să stabilească în ce condiții o țară candidată poate intra în U.E..
- Negocierile cu țările care au intrat în Uniune la 1 mai 2004 au fost foarte dificile, deoarece acestea :
 - au o creștere economică susținută;
 - au standarde de mediu permissive (iar fermierii și industriașii nu vroiau să introducă altele, mai dure);
 - au un cost mai scăzut al forței de muncă;
 - au un export concentrat în câteva sectoare sensibile;
 - apar drept competitori economici redutabili;
 - au cercuri bancare care vor să păstreze piețe locale protejate.

Sunt menționate următoarele *exemple*:

- restructurarea dificilă a industriei oțelului, dar și concesiile făcute fermierilor în Polonia;
- Polonia a cerut – încă înainte de începerea negocierilor – derogări de la *acquis* în ceea ce privește: protecția mediului, investițiile străine în sectoare specifice și vânzarea pământului în mediul rural;
- Cehia a anunțat planuri statale de restructurare a industriei, după privatizarea unor companii;
- Ungaria a cerut exceptarea de la 23 de puncte din legislația comunitară, precum și exceptarea acordului de comerț liber cu Kazahstanul și încheierea unui nou astfel de acord cu Croația.

Țările membre vechi în U.E. au analizat situația, în special costurile neaderării noilor membri (cum se procedase și în 1988, în *Raportul Cecchini*).

Concluzia a fost că, deși costurile aderării depășesc beneficiile, costurile neaderării sunt și mai mari (!), incluzând conflicte și instabilitate în țările respective etc. Pe de altă parte, includerea noilor membri va mări semnificativ potențialul de export al U.E.. Drept urmare, în următorii cinci ani se vor crea cca. 1,2 milioane locuri de muncă.

Așadar, expansiunea U.E. este o investiție în pace și prosperitate, care va reface statutul de lider economic și politic al Europei și îi va mări competitivitatea.

2. PROBLEMELE ECOLOGICE

După prăbușirea Zidului Berlinului, întreaga lume a putut să-și dea seama de dezastrul ecologic care domnea în țările Europei centrale și orientale (ECO); respectivele țări – candidate la lărgirea U.E. – vor trebui să recupereze, în doar câțiva ani, mai multe decenii de condamnabile neglijențe.

Neținând seama multă vreme de problemele mediului înconjurător, autoritățile din această zonă geografică au încurajat poluarea, astfel încât astăzi multe regiuni sunt deosebit de amenințate. Sunt de menționat poluarea Dunării (un fluviu care traversează opt țări), deșeurile de uraniu radioactiv și starea sub orice critică a unor centrale nucleare, care ne aduce aminte de catastrofa de la Cernobîl etc.

Calitatea apei – alterată, între altele, de o agricultură intensivă – n-a cunoscut vreo îmbunătățire notabilă din 1989 încoace. Marea Neagră și Marea Baltică se află și acum într-o stare critică datorită pescuitului intensiv, insecticidelor și numeroșilor poluanți care sunt deversați în aceste mări. În Polonia, milioane de metri cubi de deșeuri netratate sunt vărsate în Vistula în fiecare an. Deși tranziția economică a eliminat modurile de producție energetică cele mai poluante, creșterea economică din ultimii ani a dus la o nouă creștere a producției de produse chimice. A fost acordată prioritate modernizării și elaborării unei societăți de consum de tip occidental, urbanizată, sinonimă cu degradarea mediului înconjurător, datorită, printre altele, deșeurilor domestice și automobilelor.

După ce a identificat locurile cu riscuri ridicate și progresele de realizat, U.E. a luat o serie de măsuri destinate să ajute țările candidate în lupta lor ecologică și în greua sarcină de preluare a *acquis*-ului comunitar în acest domeniu. În timp ce candidatele sunt invitate să pună în aplicare strategii naționale pe termen lung, cu scopul de a ajunge la o aliniere treptată, transpunerea legislativă privind mediul înconjurător continuă să rămână embrionară și variază de la un sector la altul. Comisia europeană observă performanțe amestecate, diferite. În timp ce progresele în materie de protecție a mediului înconjurător sunt slabe în Polonia, România sau Slovacia, măsurile juridice adoptate de Cehia sau Slovenia nu sunt transpuse în practică. Legislația rămâne nepotrivită sau insuficientă datorită, în parte, lipsei de specialiști în dreptul mediului înconjurător și insuficienței structurilor administrative însărcinate cu controlul bunei aplicări a legilor.

Importante eforturi au fost angajate de țările candidate pentru a armoniza dezvoltarea economică și protecția mediului înconjurător. Așa, de pildă, Ungaria a trecut – în clasamentul țărilor europene cel mai puțin poluate – de pe locul 35 (în 1992) pe locul 19 (în 1996); în plus, Budapesta a consacrat ecologiei 10 miliarde Euro – până la intrarea în U.E., cu scopul de a satisface normele europene [1]. Într-adevăr, dincolo de ajutoarele internaționale și europene, cea mai mare parte a resurselor financiare consacrate mediului înconjurător trebuie să provină de la țările

candidate însele, iar sumele angajate la nivel național sunt în continuă creștere.

U.E. a evaluat la 40 miliarde Euro costul total al actualizării normelor poloneze și al aducerii lor în concordanță cu cele europene. Banca Europeană de Investiții (BEI) estimează la 200 miliarde prețul modernizării infrastructurilor și al protecției mediului în țările ECO [2]. Dacă între 1990 și 1997 U.E. a consacrat mediului înconjurător și securității nucleare a ECO 614,3 milioane ECU, țările ECO posedă încă 20 de reactoare nucleare de tip sovietic pentru a căror demontare este nevoie cel puțin de o sumă asemănătoare. Programul PHARE a rămas principalul vector de ajutorare financiară pentru mediul înconjurător (215 milioane ECU alocate între 1991 și 1996; cu alte cuvinte, 6,4% din totalul alocărilor, la care se adaugă concursul BERD, al BEI și al Băncii Mondiale. Rămâne de văzut de câți ani vor avea nevoie țările ECO pentru a putea satisface cerințele U.E. [3].

3. CAZUL GRECIEI – ÎNVĂȚĂMINTE PENTRU ȚĂRILE DIN ESTUL EUROPEI

Grecia este una dintre „noile democrații” din sudul Europei care și-au liberalizat substanțial economiile după intrarea în U.E. În acest sens, experiența Greciei are o deosebită valoare pentru tinerele democrații și noile economii de piață din Europa Centrală și Răsăriteană care au devenit – sau sunt pe cale să devină – membre ale U.E. Grecia de astăzi este foarte diferită de cea din 1981, când a devenit membră a U.E. În afară de faptul că a fost o permanentă sursă de reforme politice și regulamentare, U.E. a reprezentat, în același timp, un catalizator pentru transformările adânci ale politicii, societății și economiei Greciei. Se constată astăzi un acord total între politica elitei Greciei și a poporului grec, U.E. fiind singurul motor important în privința modernizării instituțiilor, a vieții economice și a celei social-politice a Greciei.

Economia a fost domeniul în care impactul U.E. asupra Greciei a fost deosebit de marcant, pronunțat și vizibil. După cel de al doilea război mondial, economia țării s-a aliniat complet la politica de industrializare care avea ca scop înlocuirea importurilor, făcând apel la instrumente ca protecția comerțului, concesiile de taxare și o varietate de instrumente financiare și fiscale. Cadrul a rămas foarte protecționist, procedându-se la o mărire gradată și sistematică a exportului, care, după aceea, a încetat treptat să mai fie principala prioritate. Evident, economia Greciei nu era deloc pregătită pentru integrarea europeană. În aceste condiții, problema centrală după aderare a fost supraviețuirea pieței domestice în concurența europeană; ea n-a fost total rezolvată prin mecanisme compensatoare și de redistribuire a fondurilor de coeziune. Inițial, efectele negative n-au întârziat să apară: slăbiciunea structurală a

NOUA VIZIUNE ASUPRA CALITĂȚII EUROPENE

economiei Greciei a dus, între 1980 și 1990, la o scădere a exporturilor de bunuri și servicii de la 23% la 18% din PIB și la o creștere a datoriei externe. De asemenea, productivitatea a scăzut în perioada 1980-1994. Apoi, ca urmare a unor politici de stat înțelepte (creșterea nivelului investițiilor din acea perioadă, de două ori mai mare decât media U.E.) și a primirii unor fonduri comunitare importante, în perioada 1995-2000 s-a constatat o creștere anuală cu 2,6% a productivității (peste media U.E.), ceea ce a constituit un motor pentru dezvoltarea țării.

S-a produs și o reconstruire a economiei. Transformările adânci intervenite de-a lungul anilor sunt oglindite de cifrele următoare: sectorul agricol a scăzut de la 15% din PIB, în 1981, la 7% în 2001, iar sectorul serviciilor a crescut de la 57%, în 1981, la 70%, în 2001, avantajele tradiționale ale Greciei înregistrându-se mai cu seamă în servicii (turism, transport de mărfuri etc.).

Cele de mai sus reprezintă un bun exemplu pentru țările care abia au intrat sau se pregătesc să intre în U.E. Cazul Greciei arată că :

- într-o primă perioadă, imediat după aderare, economia țării a cunoscut o scădere accentuată, din cauza impactului intrării unei economii slabe pe o piață liberă ;
- la câțiva ani după intrarea unor fonduri comunitare și ca urmare a adoptării unei politici atente de investiții în industrie și servicii – dar și prin schimbarea raporturilor între diferitele ramuri – economia a „decolat”, atingând ritmuri superioare mediei U.E.

Intrarea Greciei în U.E. a fost izvorul unui optimism fără precedent în privința viitorului dezvoltării economice. Așteptările n-au fost îndeplinite decât după câțiva ani grei pentru economia Greciei. Principala concluzie este că, pentru o țară cu o economie mult mai slabă decât media U.E., integrarea în U.E. nu reprezintă deloc sfârșitul pro-

blemelor, ci doar începutul rezolvării lor, un început care poate debuta cu o scădere accentuată, dar care reprezintă baza unei dezvoltări sănătoase, durabile.

4. CONCLUZII

Integrarea în U.E. este considerată de multe țări europene, în special de cele foste comuniste, un „tărâm al făgăduinței”. Într-un sens, așa și este, dar este bine ca așteptările să nu fie prea mari, în special pentru prima perioadă de după integrare. Și aceasta pentru că integrarea nu rezolvă toate problemele, instantaneu și radical, ci doar creează cadrul în care – prin muncă susținută și efort inteligent – țara respectivă poate să se apropie de „suratele” sale din U.E.

Cazul Greciei este semnificativ pentru România: deși în prima perioadă de 10 ani (!) de după aderare Grecia a înregistrat o scădere economică, următorii ani au însemnat aducerea Greciei mult mai aproape de nivelul celorlalte țări din U.E..

În concluzie, dacă intri în U.E. ai șanse să o duci mai bine. Dacă nu, este sigur că o vei duce din ce în ce mai rău!

BIBLIOGRAFIE

1. * * * *La lettre de Hongrie*, no. 85, mai 1999.
2. * * * *La Tribune*, 1 iulie 1999.
3. **Deloire, Philippe**, „L'environnement en Europe centrale et orientale: une priorité pour l'Union européenne”. În *Le Courrier des Pays de l'Est*, no. 440 (juin 1999).
4. **Vinaver, Krystyna** (dir.), *La crise de l'environnement à l'Est*. Paris, Editions L. Harmattan, Collection „Pays de l'Est”, 1993.